

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО СИГУРНОСТ И ИКОНОМИКА – ГР. ПЛОВДИВ

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Атанас Георгиев Лъондев

Хабилитиран по научна специалност: (Финанси, парично обръщение, кредит и застраховане)

ВУ: ВУСИ, гр. Пловдив

- ✓ №39480:Регистър за научната дейност в Република България:
<https://cris.nacid.bg/public/scientist-preview/16592>
- ✓ №29680:Регистър за академични длъжности и дисертации в НАЦИД:
<https://ras.nacid.bg/dissertation-preview/16592>
- ✓ <https://www.researchgate.net/profile/Atanas-Lyondev>
- ✓ https://scholar.google.com/scholar?hl=bg&as_sdt=0%2C5&q=atanas+lyondev&oq=bg
- ✓ <https://orcid.org/0000-0002-2852-571X>

Относно: научните трудове на кандидата д-р Недялка Иванова Петрова, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ във Висшето училище по сигурност и икономика гр. Пловдив, в област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност (Национална сигурност и данъци), обявен в Държавен вестник, бр. 56 от 19.7.2022 г.

ПЛОВДИВ, 2022

Представям рецензията си по този конкурс като член на Научното жури, определено със Заповед № 39/31.10.2022 г. на Ректора на ВУСИ.

Рецензията е разработена според изискванията на действащия Закон за развитие на академичния състав, изискванията на Правилника за приложение на закона и Правилника за развитие на академичния състав на ВУСИ, гр. Пловдив.

В настоящия конкурс за доцент има един кандидат - д-р Недялка Иванова Петрова. Същата е придобила ОНС „доктор“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив с диплома № 1000446/20.03.2021 г.

Кандидатът е представил всички необходими за конкурса документи, сертификати, служебни бележки и свидетелства за научната и преподавателска си дейност.

1. ОБЩА ЛИЧНА И ПРОФЕСИОНАЛНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА КАНДИДАТА

Д-р Недялка Иванова Петрова завършва магистратура по право, в ПУ „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив, с диплома № 0006625/1997 г. На 01.03.2021 г. защитава дисертация в ПУ „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив на тема: „Актуален административноправен режим на данъчната ревизия (Анализ на административната и съдебна практика)“ и придобива образователна и научна степен „доктор“. В Свободен факултет на ПУ завършва специализация „Журналистика“.

От 01.12.1997г. – 01.12.1998г. работи в Окръжен съд – Пловдив, съдебен кандидат.
От 25.11.1999г. до 31.12.2006г. работи в Адвокатска колегия по граждански и административно процесуално представителство и друго – Пловдив. От 01.01.2007г. – 01.07.2014г. работи в Национална агенция за приходите, Дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ при ЦУ на НАП – Пловдив, Отдел „Данъчно-осигурителна практика“ като юрисконсулт, Старши юрисконсулт и Главен юрисконсулт, а от 01.07.2014г. – 30.06.2015г. като и.д. заместник директор в същата дирекция и от 01.07.2015г. до настоящия момент е Главен юрисконсулт в Дирекцията.

Хоноруван преподавател е по Финансово право във ВУСИ от 2021г. до момента. Хоноруван преподавател по Финансово и данъчно право е в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ в периода от 2016г.-2019г. Хоноруван преподавател по търговско

право и Индустриално законодателство в Технически университет – филиал Пловдив от 2021г. и до сега.

През продължителния си професионален стаж в областта на организацията и управлението на данъчната система, свързан със сигурността на държавата и Общността, е участвала в множество работни групи, проекти по прилагане на Европейското и национално данъчно законодателство. Автор е на публикации в различни специализирани издания по въпросите на организацията и методиката на данъчното облагане, данъчния контрол – данъчни ревизии и проверки, за защита на финансовата сигурност.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ ЗА РЕЦЕНЗИРАНЕ ПУБЛИКАЦИИ

Съгласно представеният списък с публикации кандидатът има 15 публикации, свързани с тематиката на конкурса. От тях, за рецензиране приемам и петнадесетте научни труда, които са публикувани след придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Те могат да се групират, както следва:

Първа група: самостоятелна монография – 1 бр.

Втора група: Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор" - 1 бр.

Трета група: Научни публикации в периодични издания и сборници от статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 13 бр.

Общият брой на страниците в представените материали е 590 стр., без да се вземат предвид публикациите под печат, всички са дело на автора. От представените за рецензиране публикации, могат да се направят следните изводи и заключения:

1. По съдържанието си публикациите на д-р Недялка Петрова отговарят на научната специалност, за която е обявен конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент“.

2. Наблюдава се широка осведоменост и наличие на богати и разнопосочни интереси в областта на организацията и методиката на данъчното облагане и данъчният контрол – данъчни ревизии и защитата на финансовата сигурност.

3. Има подчертан интерес както към детайлно, така и към цялостно и завършено разглеждане на изследваната тематика, влияние на обективни и субективни фактори.

4. Ясно се открояват възможностите на кандидата за самостоятелна научна дейност.

5. Всички приети за рецензиране трудове са отпечатани в нашата страна.

6. Една от представените публикации в трета група А, под номер 8, е на английски език.

В изследването си, с характер на *монография* със заглавие „**Данъците и защитата на националната сигурност – взаимовръзка и предизвикателства**“, е акцентирано върху проблемите, отнасящи се до взаимовръзката между данъците, фискалната (данъчната) сигурност и националната сигурност на държавата. Изследователският проблем е изключително актуален поради това, че липсва подобно изследване. Актуалността и значимостта на тематиката се допълват от факта, че монографичния труд представлява интерес за широк кръг от научната общност и има безспорно практическо приложение. Доказателство за това е, че в дългосрочен план сигурността на държавата представлява съвкупност от сигурност на отделните елементи от финансовата ѝ система, в състава на която влиза данъчната сигурност както на държавата, така и на задължените лица.

Монографията е разработена в шест глави. Първата глава е посветена на изследване на понятийния апарат като данъци, данъчна политика и данъчен процес, във връзка с влиянието им върху националната сигурност. Този прочит на автора е нов приносен момент в теорията и практиката на научните изследвания в тази област. Във втора глава се изследва процесът на организация, управление и взаимодействие на структурите за сигурност с Националната агенция за приходите. Това че, авторът работи от години и в момента в Агенцията по приходите и позицията, която заема, ѝ дава възможност „от вътре“ да изследва как са структурирани звената за сигурност и тяхното взаимодействие и координация с НАП и на тази основа да изведе мерките, които са предвидени за защита на фиска. В трета глава е отделено място за гаранциите, които Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) дава за защита на данъчната сигурност на държавата и на задължените лица. Авторът правилно посочва, че спирането на производството по реда на ДОПК е предвидено както като гаранция и защита на данъчната сигурност на задължените лица, така и да защитава фискалната сигурност на държавата. Напълно споделям направеният извод на стр. 74, че

„националната сигурност пряко зависи от всички изброени гаранции, с които се защитават интересите на държавата във връзка със събиране, обезпечаване на задълженията или предотвратяване на укриването на данъци, и от друга страна, интересите и правната сигурност на задължените лица“. В четвърта глава се изследват укриването и избягването на данъци като заплаха за националната сигурност. Тук много умело се разграничават понятията като укриване и избягване на данъци, както легално, така и нелегално (незаконно), като са посочени различни форми на проявление. Специално внимание се обръща на агресивното данъчно планиране, което води до данъчни измами ощетяващи държавния бюджет. Разгледан е хазартът като друга форма на проявление на незаконни действия, свързани с пране на пари, укриване на данъци, разпространение на наркотици, финансиране на тероризма и други, засягащи пряко националната сигурност на всяка държава. Изследвани са и други важни въпроси на данъчни укривания и отклонения от данъчно облагане. Пета глава е посветена на предизвикателствата и перспективите пред развитието на данъчната политика и данъчния процес в областта на защитата на националната сигурност. Във фокуса на изследването като предизвикателство са посочени данъчните измами и заплахата за националната сигурност. На следващо място са данъчните регулации - данъчни задължения, ревизионен акт, сделки с криптовалути и провежданият в тази връзка ефективен и ефикасен данъчен контрол като противодействие и управление на риска. В последната шеста глава, са дадени решения за справяне с предизвикателствата пред развитието на данъчната политика и данъчния процес във връзка с националната сигурност. Решенията са търсени в начините на интеграция – данъчна хармонизация и данъчна конкуренция в Европейския съюз. На следващо място е посочено данъчното облагане на международните корпорации и постигането на глобално решение на проблема. Разбира се, че все по-важно място заема приложението на изкуствения интелект в обхвата на извършвания данъчен контрол и влиянието му върху сигурността на държавата и на задължените лица – например при онлайн търговията, автоматично попълване на годишните данъчни декларации на физическите лица от НАП и други, пряко влияещи върху фискалната сигурност на държавата.

Монографията е разработена като комплексен и завършен труд, който би могъл да се използва при обучение на студенти, по специалности и учебни дисциплини, свързани със сигурността, защитата на фискалната сигурност, обединени в общото понятие национална

сигурност, а така също може да служи за по-широк кръг от изследователи и експерти, които се нуждаят от информация или за лично самообразование.

От направения общ анализ на публикациите, считам, че кандидатът за доцент има качества на научен работник с широко мащабни познания в сферата на своите изследвания, а публикуваните материали биха представлявали интерес не само за тесни специалисти, а и за по-широк кръг от читатели, които да получат цялостна систематизирана информация, както за използване в своята дейност, така и за обща култура, за обучение и за самообразование.

Останалите научни трудове на кандидата са насочени към индикиране с нови средства на съществени страни на вече съществуваща научна област, каквата е националната сигурност, с фокус върху нейния интердисциплинарен аспект. На този фон кристализират и различни теоретико-приложни приноси на кандидата за доцент. Разбира се, д-р Петрова участва в конкурса с цялата си професионална, научна и преподавателска биография, която включва множество експертни и ръководни длъжности, участие в проекти и работни групи, вкл. и участие в национални и международни научни и професионални форуми, преподавателска дейност във ВУСИ, ПУ „Паисий Хилендарски“ и Технически университет – филиал Пловдив.

3. НАУКОМЕТРИЧНИ ДАННИ (СЪОТВЕТСТВИЕ С НЕОБХОДИМИТЕ МИНИМАЛНИ НАЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ)

Съгласно представената от д-р Недялка Петрова Справка за изпълнение на необходимите минимални национални изисквания, съгл. чл. 26 и чл. 26 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и Приложение към чл. 1а, ал. 1 от Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ), приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г., посл. актуализация от 19.02.2019 г., табл. 2. „Брой точки по показатели на кандидата“, същите са в размер на **605 точки**, с което кандидатът е изпълнил напълно необходимите изисквания за академична длъжност „доцент“. Подробностите са видни от представената Справка.

4. ПЕДАГОГИЧЕСКА ДЕЙНОСТ И ОПИТ

Д-р Недялка Петрова не е типичен преподавател с академичен стаж и дълга преподавателска дейност, тъй като досега не е заемала длъжност на щатен преподавател във висше учебно заведение, а е адвокат, впоследствие на държавна служба в Национална агенция за приходите, Дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ при ЦУ на НАП, гр. Пловдив. Тя е представител от практиката, като изпълнява изискванията на чл. 24, ал. 1 т. 2, буква г от ЗРАСРБ – не по-малко от две години да е била специалист от практиката и да има доказани постижения в своята област. Последните се доказват от представените документи по убедителен и безспорен начин.

Бидейки представител от практиката, това не и е попречило да придобие отлична теоретична и педагогическа подготовка, което се изразява с преподавателска дейност, като хоноруван преподавател във ВУСИ, ПУ „Паисий Хилендарски“ и Технически университет – филиал Пловдив.

5. ЗНАЧИМОСТ НА ПРИНОСИТЕ ЗА НАУКАТА И ПРАКТИКАТА

Предоставените за рецензиране трудове на д-р Недялка Петрова представят нейният интердисциплинарен интерес и способности. Като учен и експерт очевидно интересите ѝ са насочени освен към организацията и управлението на данъчната система и към Системата за защита на националната сигурност (СЗНС), като могат да бъдат разкрити определени области в тази система – на първо място, нормативното осигуряване на основните дейности, съобразно европейското и национално данъчно законодателство; на второ място – управление на процеси и явления в СЗНС, съпътствано с изключително внимание и прецизност към изясняване на понятийния апарат, който се използва; на трето място – поставяне на научна основа на важните за системата решения, като се използват широко съвременни подходи, методи и модели. С оглед на трудовете и опитът на автора, можем да я характеризираме като учен със силна ориентация към научни и научно-приложни приноси, т.е. има качества на теоретик, видно от отношението ѝ към понятията в проблемната област, към историческия анализ и т.н., като основните достойнства са в практическото използване на нейната експертиза – видно от множеството публикации, свързани с темата на конкурса.

Оригиналните научни, научно-приложни и приложни приноси, свързани с представените от кандидата за рецензия публикации са следните:

5.1. Научни приноси в популяризирането и обогатяването на съществуващите във данъчната теория знания и новости в науката, свързани със защитата на националната сигурност:

Дисертацията и монографията са първите в страната ни толкова подробни и детайлно развити трудове на базата на пространно изследване и анализиране на такива проблемни области като: **данъците, данъчната система, данъчната политика и защитата на националната сигурност**. Изследванията доразвиват теоретичният подход за разглеждане на организацията и управлението на финансовата сигурност. Монографията е посветена на неизследваната до сега взаимовръзка между данъците, финансовата, респ. данъчната сигурност и националната сигурност. Използвани са собствена изрична специална и специфична терминология, определения, класификации, таксономии, модели за работа и документи, свързани с функционирането и възможностите за модернизация и усъвършенстване на работата и процесите по отношение на управление на развитието на структурите и способностите в приходната администрация, които в своята същност радикално променят цялостното схващане и парадигмата в изследваната област.

5.2. Научни приноси в популяризирането и обогатяването на съществуващия опит във данъчната практика и практиката на сигурността:

С научно-приложен приносен характер е изследването за факторите за заплахата за националната сигурност във връзка с укриването и избягването на данъци, хазарта и отклонението от данъчно облагане. Практичен принос представлява направеният анализ на ефективността на данъчния контрол като фактор за влияние и защита на националната сигурност. За първи път в литературата е разгледан въпросът за ефективния данъчен контрол на сделките с криптовалути като гарант за финансов сигурност.

5.3. Научни постижения с учебно-методичен характер

Приносните моменти могат да бъдат приложени в областта на данъчната политика и защитата на националната сигурност. Глобалните рискове от данъчни измами, укриване на данъци, заобикаляне на данъчното законодателство и влиянието им върху националната сигурност, са добра основа както за диагностика на данъчната система, така също и за идентификация и извършване на превантивни действия за справяне с подобни заплахи.

6. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Познавам кандидатът, което ми позволява да твърдя, че същата е професионалист със сериозна визитка, учен с последователен и ясен подход към проблемите и не на последно място - лектор във ВУСИ. Очевидно притежава добро образование (магистратура и докторат) и квалификация в областта на своето творчество. Доброто владение на английски и руски езици ѝ позволяват да ползва значително количество чуждестранни източници на информация и да бъде актуална научната ѝ продукция.

Нямам съществени критични забележки към д-р Недялка Петрова по отношение на продукцията ѝ, представена в конкурса за доцент. Предвид на достигнатия опит в преподаването и на завоювания авторитет, препоръчвам на д-р Петрова да продължи и да увеличи дейността си като преподавател, поддържане на изследователската дейност и участието в проекти, като публикува научна продукция в световни бази данни.

Към д-р Петрова имам следният въпрос: В монографичния труд се изследват данъците и данъчният контрол във връзка с фискалната и националната сигурност. Каква е ролята и мястото на осигуровките – социални и здравни, тъй като те също се включват в обхвата и са част от дейността на НАП по отношение на данъчно-осигурителните задължени лица и на данъчно-осигурителния контрол?

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представената за рецензиране научна продукция, е достатъчна по вид, обем и качество и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав на ВУСИ гр. Пловдив. Публикациите на кандидата показват, че притежава добра теоретична и практическа подготовка, и се отличава с изследователски качества в проучваните от нея области на познание. Предвид количествените и качествените характеристики на представените научни публикации, значимостта на приносите за науката и практиката, и качествата на кандидата, считам, че кандидатурата ѝ отговаря на изискванията за заемане на академична длъжност „доцент“. На това основание **давам положителна оценка** и препоръчвам на членовете на уважаемото Научни жури да гласуват положително и да

предложат на Академичния съвет, д-р Недялка Петрова да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ във ВУСИ, гр. Пловдив по професионално направление 9.1. Национална сигурност (Национална сигурност и данъци).

10.11.2022 г.

Пловдив

Рецензент:.....

(Проф. д-р Атанас Лъондев)